

Els col·legis de la Universitat de Cervera

ANGEL MAGARZO I VAQUER

Els col·legis que es van crear amb la Universitat o que van ser traslladats a Cervera l'any 1715, van tenir una gran importància dins la vida acadèmica, però a diferència de la resta d'Espanya, especialment a Salamanca i Alcalà que gaudien de col·legis majors, aquells van restar oberts fins 1842 mentre que aquests van desaparèixer l'any 1771.¹ Els col·legis majors de la resta d'Espanya representaven una competència en títols per a les Universitats mentre que a Cervera mai succeí això, doncs els col·legis representaren un fort ajut a l'alumnat i a la mateixa institució.

Pel que fa al nombre d'estudiants, sí que hi havia diferència, doncs mentre als col·legis majors hi anaven molts estudiants, als de Cervera eren relativament pocs els becats: al Col·legi de l'Assumpta, eren 9 com a màxim; al de Sant Carles, n'eren 16 i al de la Santa Creu, que era el que n'acollia més, variava cada any, encara que com a terme mig podem indicar que n'hi dormien diàriament un centenar i que a més, hi menjaven una cinquentena, tots ells amb penúria econòmica.

Veiem, doncs, com es desenvolupava la vida en aquests tres col·legis de Cervera durant el segle XVIII i la primera meitat del XIX.

1. PESET, José Luis; PESET, Mariano: *Universidades, ciencias y artes*. «Historia de España». «Historia 16». Extra XX. Diciembre 1981, pp. 86-87.

El Col·legi de l'Assumpta

Era el més antic de tots, doncs ja funcionava a l'Estudi General de Lleida. Havia estat fundat l'any 1376 per Domènec Pons quan era Canonge de la Catedral de Lleida i l'instituí per a nou becats dels que, obligatòriament, cinc havien de ser de la seva família, o en cas contrari, ser naturals de Benavarri, indret on va néixer Pons. També va indicar que si posteriorment el nombre de becats havia de variar, s'havia de guardar les proporcions indicades.

Aquest col·legi tingué l'ordre de trasllat a Cervera quan aquesta obrí les portes l'any 1715, però no fou possible fins 1741.² En aquest moment el col·legi tenia nou becats, però ja era l'Ajuntament de Benavarri qui el mantenia, encara que respectava la proporció indicada pel seu fundador. Els altres quatre becats eren escollits entre els naturals de Benavarri i si no n'hi havien, podien ser escollits entre els naturals del Comtat de la Ribagorça. Tots ells havien d'acomplir una sèrie de requisits: ser pobres amb una renda màxima, per part dels pares, de 40 lliures catalanes anuals; tenir més de 14 anys d'edat, estar ben considerats per tothom, seguir les carreres de Lleis o Cànon i, a poder ser, tenir el títol de batxiller en alguna d'aquestes matèries, tal com indicaven els Estatuts del col·legi de l'any 1742, encara que aquest darrer punt, no fou seguit normalment al peu de la lletra, donat que n'hi hagueren bastants de primer curs.

Quan hi havia una vacant, el col·legi s'adreçava a l'Ajuntament indicant-li si aquesta era de sang —familiars de Pons— o no. La selecció l'efectuava l'Ajuntament entre els que anaven apadrinats per una persona acreditada i aquests si en presentaven més d'un, els diferenciaven entre «sujeto idóneo» i «sujeto restante». Un que no tingués padrins, mai no arribava a ser un becat del col·legi.

Si bé l'Ajuntament era qui atorgava les beques, també gaudia del privilegi d'anullar-les.³ L'any 1745, als quatre anys de funcionar el col·legi a Cervera, van expulsar un estudiant per inaplicat i per manca de talent, cosa que demostra que la selecció no es feia tenint en consideració la intel·ligència de l'estudiant, sinó la persona que el presentava.

2. Biblioteca de la Universitat Central de Barcelona (B.U.C.B.). Arxiu de la Universitat de Cervera (A.U.C.). Caixa 9; document 4.824, 83.

3. BUCB (AUC). Caixa 239, document 4.645.

L'any 1753 va contemplar com el nombre de becats va disminuir de nou a cinc per tal de millorar els béns del col·legi que sembla no eren massa satisfactoris. Aquesta mesura, que en un principi va ser temporal, va durar fins la desaparició del col·legi i la proporció passà de cinc a tres en els becats de sang i de quatre a dos en els altres.⁴

El càrrec de rector del col·legi era ostentat normalment per un catedràtic de la Universitat qui l'exercia durant dos anys i en el seu defecte, podia ocupar-lo un becat amb més de 25 anys d'edat, amb la qual cosa es continuava la tradició que venia de Lleida. Un cas com aquest succeí l'any 1790, quan els cinc estudiants becats van indicar al cancel·lari de la Universitat que des de feia nou mesos no vivia amb ells el seu rector, el doctor Juan Noguera, i que tenien dret a escollir entre un d'ells per al càrrec. El canceller accedí i el becat Pere Gratuelles va ser rector durant dos anys.⁵ Noguera, per la seva banda, es va adreçar fins i tot al «Consejo de Castilla» indicant-li que el col·legi era pràcticament ingovernable, els col·legials feien el que volien sense estudiar, ni fer res de profit, i que ell no havia renunciat, sinó que només s'havia traslladat a viure a la seva casa particular.

Potser Noguera va carregar massa les tintes, però una mica de raó havia de tenir quan molt temps després, l'any 1817, un altre becat, Magí Moretones, va ser expulsat del col·legi i de la Universitat per manca d'aplicació i per «leer y copiar novelas obscenas y proporcionarlas a los demás estudiantes», segons paraules del vice-cancellier Felipe Minguell, i per mantenir relacions amb una criada. Evidentment, allò anava contra la normativa del col·legi i de la Universitat.⁶

A principis del XVIII, el col·legi cercà noves formes de finançació, les quals arribaren del Monestir de Montserrat, que l'any 1802 es comprometé a lliurar 135 lliures anuals. La Guerra del Francès, però, aturà la donació i després les dificultats econòmiques del Monestir feren que aquests ajuts arribessin de tard en tard.

A mesura que la vida de la Universitat s'anava esllanguint, la vida del col·legi es tornava cada vegada més relaxada i l'any 1842 deixà d'existir oficialment.

4. BUCB (AUC). Caixa 240, document 63.

5. BUCB (AUC) Caixa 3, document 4.807, 5.

6. BUCB (AUC). Caixa 239, document 405.

El Col·legi de Sant Carles

Aquest col·legi va ser de nova formació doncs la data de constitució va ser l'any 1726 i la confirmació papal, l'any 1730, juntament amb els Estatuts de la Universitat. Però aquestes dates són teòriques, ja que fins 1772 no fou aprovat l'estatut del col·legi i no obrí les seves portes. Les raons econòmiques van primar.

Encara que el nom oficial del col·legi era el de «San Carlos Borromeo», normalment se'l coneixia pel «dels 80», degut que en un principi, aquest era el nombre de becats que l'havien d'integrar: deu per cadascun dels vuit bisbats del Principat. Aquests per tant, eren els protectors del col·legi i, evidentment, per qüestions econòmiques, el nombre de becats va disminuir de deu a dos per diòcesi i dels vuitanta van passar a setze.

L'Estatut del col·legi fou aprovat al desembre de 1772 i comprenia totes les coses que feien referència a la vida que havien de portar els becats.⁷ Aquests, eren nomenats pels bisbes i s'havien de presentar al col·legi per la festivitat de Sant Lluç, amb la documentació d'haver nascut dintre del Bisbat en qüestió, ser fill legítim de pares pobres i tenir bones costums i aptituds per als estudis. Es presentaven al rector del col·legi i si el deixaven no podien retornar-hi mai més.

La beca, però, no cobria la totalitat de les despeses, donat que l'estudiant havia d'abonar la matrícula de la Universitat i part de la manutenció. A l'entorn de les quaranta lliures anuals eren aquestes despeses, notablement inferiors a la dels altres estudiants. També realitzaven el seu jurament a la capella del col·legi en la forma següent:

«Yo ..., nuevamente nombrado y admitido por Colegial de este Real Colegio de San Carlos Borromeo, juro que guardaré y defenderé y en cuanto pueda procuraré hacer guardar y defender las Constituciones del Colegio, sus derechos y prerrogativas y en ningún caso me opondré de palabra, ni de hecho, a lo que sea útil al mismo Colegio, ni por pretexto alguno prestaré o procuraré que otro preste auxilio, Consejo o favor, a cualquier otro que quiera oponer o contravenir a lo mandado en dichas Constituciones. Juro que también obedeceré al Rector del Colegio en las cosas lícitas y honestas. Así Dios me guarde y estos Santos Evangelios.»

Com podem veure, era un jurament ben retòric i «clar», a l'ús de l'època.

7. BUCB (AUC). Caixa 22, document 4.933.

Els becats i els servidors —estudiants que així es guanyaven la vida seguint el mateix horari d'estudis que els primers— havien de deixar la porta de la seva cambra oberta a les hores d'estudi per tal que el rector pogués verificar l'aprofitament del temps i durant aquestes hores i en les de classe, aquells no podien molestar als servidors, doncs també havien d'estudiar.

El joc estava prohibit en hores de classe i d'estudi, però era tolerat en d'altres moments. El rector «recomenava» normalment que els becats anessin diàriament a missa si no havien de fer cap d'altra cosa més urgent. La naturalesa de la beca, la societat i l'ambient recomenaven als becats anar-hi i d'aquesta forma no empraven el temps lliure en coses poc exemplars.

Pel que fa a les menjades, l'horari de dinar era a dos quarts de dotze, encara que el rector ho podia retardar, fins migdia; una campanada era donada com primer avís un quart d'hora abans de l'àpat i una segona indicava l'entrada al menjador. A la tarda succeïa el mateix i des de Sant Lluç a la Quaresma se sopava a les 8, i des d'aquesta festivitat a fi de curs, a les 9. Aquest horari era el solar i anava relacionat amb el de la Universitat, que al matí era de 7 a 10, o de 8 a 11, segons èpoques, i de 15 a 17, o de 16 a 18 hores a la tarda. Al menjador, el rector havia d'ocupar el lloc més destacat i tot seguit se situaven els becats per ordre d'antiguitat, de major a menor. A les habitacions també es guardava aquest ordre i el càrrec de rector era ocupat per un catedràtic de la Universitat i mai un becat no ho podia ser, a diferència del Col·legi de l'Assumpta. La benedicció de taula l'efectuava el rector si era sacerdot o l'alume més antic que ho fos. Estava prohibit parlar durant l'àpat i tothom rebia la mateixa quantitat. Pel que veiem, sembla més l'estada a un convent que no pas un col·legi, però no hem d'oblidar que estem en el XVIII i tot això ho analitzem des de l'òptica del nostre segle xx.

Els Estatuts indicaven que en el desdèjuni s'havia de servir pa i vi, encara que podem suposar que hi hauria quelcom més, donat que anar a la Universitat en aquestes condicions no és massa correcte. La quantitat de pa era de 3 onzes per alumne. Al migdia hi havia olla i carn i aquesta podia ser substituïda per botifarres, cervell o carnsalada. A l'olla hi havia tot tipus de verdures. Els postres estaven estipulats segons la fruita del temps, i la quantitat de pa per cap al migdia havia de ser de 9 onzes. A la nit, l'olla i l'amanida era l'estipulat. A les vigílies, el cost havia de ser el mateix canviant la carn pel peix i cap col·legial podia menjar fora del col·legi sense aturorització del rector.

Quan un collegial es possava malalt, era obligació del rector portar un metge que fos catedràtic de la Universitat i si feia falta, un cirurgià. Si la situació era més greu, el rector podia fer tornar els collegis en la cura del malalt durant les 24 hores del dia, començant pel més modern i si era necessari, també se li donava un menjar especial.

Pel que fa a l'horari d'estudi, es llevaven a les cinc del matí i durant una hora o hora i mitja —sempre parlem d'hores solars—, estudiaven; prenien el desdèjuni i anaven a la Universitat. A la tarda, després d'acomplir l'horari acadèmic, tenien estudi de 6 a 8, o de 7 a 9, segons les èpoques. Teòricament, aprofitaven bé el dia.

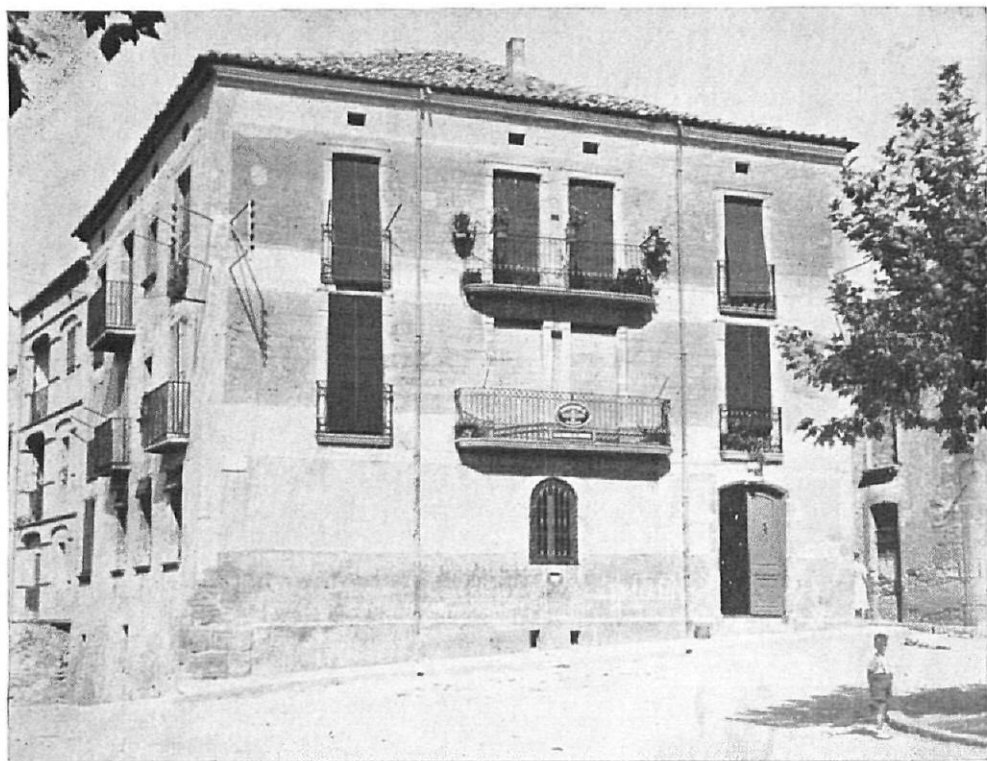
El Col·legi ocupava l'edifici de la Companyia de Jesús des de 1772, quatre anys després de la seva expulsió i a partir del 1778 els becats, de quaranta lliures anuals pasaren a pagar-ne seixanta. Les dificultats econòmiques, per tant, són comuns a tots els collegis. Des del 1818, deixà l'anterior edifici i a instància del canceller Dou, s'installà en una de les torres de l'edifici de la Universitat. Jaume Balmes, alumne del Col·legi, ja no va conèixer l'antic edifici.

A l'igual que succeïa en els altres collegis, el rector era el responsable del mateix, però era el canceller qui havia de retre comptes i donar la cara devers l'exterior. També es van produir casos d'estudiants deficients i revoltosos, que marcaren negativament la imatge del Col·legi, però també n'hi hagueren d'altres que l'impulsaren i li donaren vida, com fou el cas d'En Jaume Balmes, qui entre l'època que en fou alumne i la que exercí com a professor de la Universitat, restà a la ciutat més de deu anys, durant els quals deixà constància del seu saber.

El Col·legi de la Santa Creu

Aquest Col·legi va nèixer en els primers anys de vida de la Universitat i encara que el nom titular era l'abans esmentat, se'l denominava «el de Pobres Estudiantes», àdhuc en escrits oficials del canceller. La data exacta no la tenim, però ja l'any 1720 queda el seu nom enregistrat a la Cancelleria de la Universitat.

Els becats havien de presentar unes certificacions del capellà o l'Ajuntament del seu poble indicant que eren pobres, i com el nombre d'aspirants era superior a la capacitat del Col·legi, havien d'efectuar un examen. Normalment i segons èpoques,

Casa que fou Col·legi de l'Assumpta.

Escut a la façana del Col·legi de Sant Carles.

el nombre dels que dormien al Col·legi era d'uns cent vint-i-cinc i els que rebien el pa de «tercenario», éss a dir, mejar cada tres dies, una cinquantena, aproximadament.

També gaudia de la seva constitució, i la primera fou dictada pel canceller Quintana, entre el 1752 i el 1762.⁸ Posteriorment sofrí modificacions els anys 1772 i 1829 però a nivell general, la normativa era bastant estricta.

LES CONSTITUCIONS

Els col·legials portaven una vida molt semblant a la del Col·legi dels 80 pel que fa a hores d'estudi. Al darrera de la porta de cada cambra, es posava un llistat amb el nom de tots els que conviuen enllà, doncs per torns l'havien de netejar així com la part que els corresponia del passadís. No fer-ho podia suposar un correctiu. Tothom havia d'estar dintre de l'edifici abans de les 9 de la nit i a dos quarts de 10 s'havien d'apagar les espelmes i posar-se a dormir, cosa que ningú ho podia fer fora del recinte sense permís del rector. El joc estava totalment prohibit, excepte en l'època de Carnestoltes que, com no hi havia classe, la normativa era més relaxada, encara que havien d'estar dintre l'edifici abans de les 7 de la tarda. El Col·legi no volia tenir problemes en aquestes festes, almenys de nit.

Pel que fa a qüestions higièniques, la normativa era molt estricta ja que, per exemple, els que tenien sarna, enfermetat molt extesa a l'època, havien de dormir en un recinte a part, però, l'alumnat no sembla que tenia un comportament massa adient, doncs els mateixos estatuts del Col·legi indicaven que:⁹

«Se prohíbe a todos el orinar y hacer otras porquerías en los cuartos, corredores, patios y ventanas y en el lugar común, a excepción del puesto destinado a tal fin y si se encontrase a alguno haciendo semejantes porquerías o averiguase haberlas hecho, será castigado.»

Quan un estudiant ingressava a la institució, havia d'aportar a fons comú un llençol i estava penat trencar deliberadament taules, bancs, mantes... Les constitucions, com podem veure, són més severes que no pas en altres col·legis, però també s'ha de comprendre que en els altres tan sols acollien a cinc o nou i 16 estudiants, mentre que aquí superaven la centena i en condicions molt més precàries. També es va posar especial èmfasi en la uti-

8. BUCB (AUC). Caixa 268, document 481.

9. BUCB (AUC). Caixa 16, document 4.888.

lització del castellà com a llengua comú entre els becats i especialment en actes públics. Pel que sembla, el català continuava sent una llengua emprada entre l'alumnat a pesar dels intents de suprimirla. El Col·legi proveïa de diccionaris per l'ús del castellà, com succeí l'any 1829 amb una donació per part del canceller Dou, però els resultats no havien de ser els esperats, donat que amb posterioritat es retorna al tema.

LES RACIONS I LES FONTS D'INGRESSOS

Quan la Guerra de Sucessió acabava, Felip V, com a mostra d'agraïment, concedia diàriament 300 racions de pa que eren portades des de Tàrrrega, però com des del 1720 la situació ja no era tan perillosa com abans, el protector de la Universitat a Madrid, Luis Curiel, aconseguí que fossin destinades al Col·legi però per una curiosa confusió, es van reduir a 150 i així va quedar la cosa.

En el moment d'instaurar-se el Col·legi ja es va produir la diferenciació entre els que vivien dintre l'edifici i els que rebien el menjar cada tres dies, copant així totes les racions de pa. Amb el temps el nombre de becats augmentà notòriament i el Col·legi hagué d'oferir més allotjaments i més tercenaris. Entre el 1773 i el 1788 aquestes van ser les xifres d'integrans del Col·legi:¹⁰

Curs	Estudiants	Religiosos	Tercenaris	Cost anual (lliures)
1773-1774	178	7	108	908
1774-1775	185	11	110	998
1775-1776	194	10	95	1.133
1776-1777	203	0	119	1.210
1777-1778	211	4	202	1.433
1778-1779	206	4	210	1.481
1779-1780	224	4	99	1.644
1780-1781	249	0	90	1.452
1781-1782	163	4	95	1.431
1782-1783	233	4	75	1.412
—	—	—	—	—
—	—	—	—	—
1785-1786	125	4	112	778
1786-1787	130	4	92	827
1787-1788	127	4	101	908

Aquestes xifres ens fan pensar com podien estar allotjats els becats d'on aconseguien el menjar si el rei només oferia 150 racions de pa diàries, i com es podia mantenir el Col·legi. La Univer-

10. BUCB (AUC). Caixa 48, document 5.987 i també Caixa 16, document 4.888.

sitat contribuïa com podia i a més, se cercaven l'altres fonts d'ingressos, com fou la demanda d'ajut al secretari general de Cruzada, que disposava de les recaptacions que s'efectuaven en el país en el temps de Quaresma per tal de poder menjar carn. El patetisme de les cartes adreçades pel canceller era molt elevat, però no sempre es va obtenir la resposta adequada. Aquests ajuts intermitents de la Universitat i d'altres instiucions de la ciutat, així com d'alguns particulars, van fer que el Collegi pogués sobreviure fins al tancament de la Universitat.

L'HABITATGE I EL MENJAR

Pel que ja hem pogut veure, aquests condicionaments no eren massa adients des del nostre punt de vista del segle xx. El canceller Dou, l'any 1807, indicava que per dinar rebia cada dia, el becat, una sopa d'arròs, o similar, amb verdura i un bon tros de pa i que això amb les poques coses que es podien portar de casa, es mantenien.

S'ha conservat en la documentació un extracte de les despeses del curs 1786-87, cosa que ens pot donar idea del menjar que repartia el Collegi:¹¹

	Racions diàries
«Cálculos de D. Antonio Cosí, Rector del Colegio, de lo necesario diariamente para la manutención del mismo. Desde el 5 de noviembre, en que se admitieron 130 colegiales, a 7 de mayo que se fueron, van 186 días y cada día se ha distribuido	130
Desde 22 de noviembre se admitieron 92 estudiantes pobres para percibir el pan en tres a tres días hasta 8 de mayo y cada día era distribuido	64
Idem para la cocinera	2
Idem para el hombre que trae el pan de Tárrega	2
Idem para el Rector	2
	200

A todo esto se le ha de añadir:

- Aceite para velas, ollas y cuatro faroles: 127 costes.
 - Arroz diario para la olla es de 1/2 arroba: 23 quintas y 1 arroba por año.
 - Judías, 3 costas: 57 arrobas y 6 libras.
 - 4 libras de sal diarias: 5 anegas y 1/3.
 - 6 sueldos de sarmientos y leña gruesa: 55 libras.
- Se expelieron un total de 37.200 raciones.»

11. BUCB (AUC). Caixa 16, document 4.888.

El rector, la cuinera i el pastisser de Tàrrega guadien de doble ració, mentre que els estudiants la tenien normal cosa que, almenys en teoria, no passava al Col·legi dels 80. Arròs, fideus i mongetes era el menjar més comú, però el peix o la carn, ja era somiar massa. La Tresoreria Reial pagava cada ració a 16 maravadís i el pa era d'una lliura i mitja per unitat, uns 600 grams. Però si el menjar ens sembla escàs, els col·legials encara el venien als seus companys. Com sigui que no disposaven d'un menjador per a més de cent persones, després de repartir el menjar cadascú anava on volia o podia i allà, el venia a d'altres, cosa prohibida pel canceller però que la documentació ens esmenta diverses vegades.¹²

Les condicions de l'habitatge tampoc eren massa bones, com abans hem vist en algun cas. Dormien tres i quatre per cada habitació compartint moltes vegades el llit. Poc menjar i mal dormir feien que això incidís directament en l'estudi i, sumat a la llarga duració de les carreres, ho feia gairebé insuportable.

L'INGRÉS

El nombre de becats variava cada any en funció de les condicions de l'edifici i dels que deixaven el Col·legi. Els aspirant s'adreçaven al rector i passaven un examen quan el nombre d'aquests ultrapassava les vacants. L'any 1828 se'n van presentar vuitanta-u i van donar la següent puntuació:¹³

«Excelentes	0
Buenos de 1. ^a clase	6
Buenos de 2. ^a clase	12
Medianos de 1. ^a clase	13
Medianos de 2. ^a clase	21
Medianos de 3. ^a clase	7
Cortos	14
Cortísimos	2
Suspendidos	6»

Ens podem adonar que la forma de puntuar ens és estranya pels usos d'avui dia, i com alguns aspirants no donaven la talla esperada. Primer intentaven entrar com a becats per tal de poder dormir dintre l'edifici i si no, intentaven assolir el Tercenari. Les cartes de presentació, en aquest cas, no sempre donaven el fruit

12. BUCB (AUC). Caixa 59, document 612.

13. BUCB (AUC). Caixa 59, document 609.

esperat, com indicava Finestres, l'any 1738, al seu amic Ignasi Dou, en una carta escrita en català:¹⁴

«Amigo: rebí la tua recomandatícia per mans de Gaspar Buada, que vuy me ha vingut ab lo sentiment de que no aja estat admès al hospici de pobres estudiants. No sé la causa de sa exclusió. Potser que ell no aja donat la satisfacció caba en els exàmens perquè per la admisió se fan concursos y se examinan ab rigor de tot allò que ha estudiat y se van habilitant per graus. Lo que sé és que dels antics habitants en aquella casa, se han espellit alguns; però no ha quedat lloch per molts puix los dita possessors eren uns 90 y los nous pretensors uns 140 y la casa sola presta lloch per uns 100 (...).»

Pel curs 1829-1830, van ser 30 els aspirants i provenien dels següents indrets:¹⁵

Amb 2 aspirants: Pobla de Lillet, Lleida i Bellpuig.

Amb 1 aspirant: Cervera, Sant Jaume de Frontanyà, Torrelles de Foix, Biosca, Salàs, Puigcerdà, Guàrdia d'Ares, Girona, Alguaire, Sarreal, Fórnsols, Balaguer, Bellver de Cerdanya, Verdú, Organyà i la Curullada.

7 aspirants no indicaven la seva procedència.

Tot això ens pot donar una idea d'on venien els aspirants per aquelles dates i no és d'estranyar que només n'hi hagi un de Cervera, doncs aquests vivien a la seva llar, encara que si n'hi havien de molt pobres, podien aprofitar la situació i menjar fora de casa i evitar despeses a la família.

VISIÓ GLOBAL

Des del meu punt de vista com historiador aquest col·legi va ser el que més importància tingué a l'època. Hem vist que, de tots tres, era el més estricte, el que donava pitjor de dinar, el que tenia una higiene més deficient, el més menypreat..., però la seva funció dins l'àmbit universitari, molt important. Per què? Les condicions de llavors, no oferien a la majoria de gent possibilitats per a l'estudi i els qui ho tenien millor —evidentment!— era la classe noble o els nous burgesos. Felip V va voler fer una Universitat elitista quan a la llarga, va ser una Universitat popular, degut al gran nombre d'estudiants pobres que hi acudiren.

14. FINESTRES MONSALVO, Josep: *Epistolari*. Biblioteca Balmes. Barcelona 1933. 3 vols. Primer volum, pp. 274. A Ignaci Dou. 30 d'octubre de 1738.

15. BUCB (AUC). Caixa 59, document 611.

Ben cert és, que molts d'aquests van acabar essent capellans, però almenys deixant de banda les coses religioses, tenien una forma de viure i una cultura —més o menys extensa segons els casos— que abans no podien ni pensar en tenir-la.

Dintre les pèssimes condicions, oferia un menjar i un hospedatge suficient per les demandes de llavors, que no pas per avui, cosa que li permetia absorbir l'estudiantat que sense això, tenia molts pocs mitjans de subsistència. Mantenir entre un 20 % i un 40 % —segons l'època— de l'alumnat de Cervera, va ser una gran tasca del col·legi, que potser no ha estat considerada per la gent. Dificil fou el seu comès, però, en definitiva, molt lloable.